

**ПРОГРАМА
ЗА
НАМАЛЯВАНЕ НА ПОПУЛАЦИЯТА И ТРАЙНО РЕШАВАНЕ
НА ПРОБЛЕМА С БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА НА
ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ЛОЗНИЦА**

**ГЛАВА 1
ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА**

1. Целите на програмата са:

1.1 Установяване на контрол върху популацията от домашни и улични

кучета, като се гарантира здравето на хората, безопасността на градската среда и европейския имидж на България.

1.2. Редуциране броя на уличните кучета до трайно намаляване на популация съгласно разпоредбите на действащото законодателство.

Целта на тази Програма е като се използват достиженията на световната наука и собствения дългогодишен опит да се постигне нов, по-усъвършенстван и съвременен подход, способстващ за установяване на трайна тенденция за намаляване на броя на безстопанствените кучета на територията на Община Лозница.

Формирането на конкретни цели и мерки на Програмата е извършено на базата на детайлен анализ на съществуващото състояние и специфичните местни условия и нужди. От друга страна те са синхронизирани с изискванията поставени в нормативната уредба на Република България.

Предвижданията на разработващия екип са, че реализирайки програмата на територията на Общината и при повсеместно прилагане на действени мерки на територията на цялата Област след около пет години популацията на кучетата трябва да бъде овладяна и да се премине към извеждане на кучетата от улиците и трайното им настаняване в приемници, както предвижда и мярка 1 по долу.

2. Задачи на програмата:

2.1. Намаляване до минимум на рисковете от разпространяване на зоонози

2.2. Развиване на чувство за отговорност у хората при отглеждането на кучета.

Препоръките на Световната Здравна Организация, успешния световен опит и практиката на няколко Български Общини налагат прилагането на регламентирания от закона за защита на животните метод на кастрация на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места до блокирането на раждаемостта – ограничаване на капацитета на средата само със стерилни животни. Ще се извършва настаняване в приюти и осиновяване на кастрирани кучета.

**ГЛАВА 2
ОБЩ ПОГЛЕД ВЪРХУ ПРОБЛЕМИТЕ,
СВЪРЗАНИ С БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА**

1. Същност на проблема.

Бездомните кучета смущават нормалния живот на жителите и гостите на Община Лозница в следните посоки:

а/ Представяват потенциална опасност за здравето на хората и домашните кучета подари неясния си здравен статус – безстопанствените кучета не се обезпаразитяват и ваксинират.

б/ Представяват опасност за здравето на хората поради агресивно поведение

в/ смущават почивката на населението на Община Лозница с лаене и виене.

г/ допринасят за замърсяването на урбанизираната среда с фекалии

д/ Замърсяват околната среда с битовите отпадъци от контейнерите за смет, до които имат свободен достъп

За да се реши проблемът с бездомните кучета на първо място е необходимо да се приложи единен метод във всички населени места на територията на Община Лозница. Да се следват комплексни мерки, определени от Световната здравна организация: строг контрол върху търговията и размножаването на домашни кучета; кастрация и връщане по места на социализирани кучета, които се поемат за обгрижване от страна на граждани, организации и общини. Изчислено е, че при правилно приложение на изброените мерки, в зависимост от числеността на популацията, кучетата се свеждат до минимум в период от 3 до 5 години.

2. Причини за възникване на проблема

а/ Прилагането на необосновани и неефективни мерки за намаляване на популацията на безстопанствените кучета, чрез хаотично избиване.

б/ хранителният ресурс, който се осигурява на безстопанствените кучета, включващ хранителните отпадъци главно от контейнерите за смет и храна, както и осигурената храна, осигурявана от гражданите целенасочено.

Кучето достига полова зрялост на 7-8 месечна възраст, ражда 2 пъти годишно средно по 5 до 8 кученца. Очевидно е, че само няколко изгонени домашни кучета са в състояние за кратко време бързо да увеличат броя на бездомните кучета. Ако не се вземат навременни мерки, броят им нараства до като достигне определен максимум. Този максимум се нарича “носещ капацитет на средата” и зависи от условията на средата – количество храна, вода и възможности за подслон. При достигане на носещия капацитет на средата раждаемостта и смъртността на бездомните кучета се изравняват, което означава че броят им не се увеличава. Ако в тази ситуация се предприеме само отстраняване на бездомните кучета ще се предизвика освобождаване на ниши, които за кратък период ще бъдат заети от други кучета – новородени или мигриращи. Т.е. ще се наблюдава временно намаляване броя на уличните кучета, последвано от възстановяване, пак намаляване и възстановяване – един цикличен и непрестанен процес.

Какво става при прилагане на кастрация на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места?

Не се освобождават ниши, тъй като кучетата се връщат на местата, от където са взети за гратисния период, необходим за блокиране на раждаемостта - когато капацитетът на средата се ограничи само от стерилни животни. Следва етапът на постепенно изтегляне на кучетата в приюти, тъй като отстраняването вече не може да се компенсира от раждаемост - липсват репродуктивните животни. Броят на кучетата от улицата постепенно се редуцира до трайното изчезване на явлението ”улични кучета”.

Нерегулярните мерки взимани от някои общини за решаването на проблема са свързани с разходи, а в същото време не се постигат реални резултати. Кучетата страдат от различни болести, глад и студ; много от бездомните животни биват измъчвани, малтретирани и дори убивани от граждани. Липсва на контрол върху популацията на домашни кучета. Липсва хуманно образование за отношението към животните и грижите, от които се нуждаят – собственикът не е подготвен за проблемите, съпровождащи отглеждането на куче, в резултат на което при възникнали трудности може да го изостави.

3. Фактори намаляващи проблема

а/ Ограниченият хранителен ресурс

б/ естествена смъртност

в/ пътно-транспортни травми с летален край

г/ насилствена смърт

д/ постоянното увеличаване на броя на кастрираните кучета

е/ задомяване на безстопанствените кучета

ж/ евтаназия

4. Категоризация на кучетата

а/ напълно социализирани кучета

- неагресивни, доверчиви – за тях ежедневно полагат грижи хора по места, голяма част от тях са обезпаразитени и имунизирани, а често и кастрирани /домашни любимци/

б/ Частично социализирани кучета

- допускат до себе си само отделни хора, които се грижат за тях – поведението им не винаги е предвидимо, най – често – не са обезпаразитени и имунизирани /улични кучета, които са имали стопани, но те са ги изоставили/.

в/ Не-социализирани кучета – агресивни кучета – които никога не са живели сред хората.

- по правило не допускат хора до себе си; недоверчиви, с трудно предвидимо поведение, с неясен здравен статус.

Частично социализирани кучета и Не-социализирани кучета се приемат за безстопанствени.

ГЛАВА 3

ЕПИЗООТОЛОГИЯ И БОЛЕСТИ, КОИТО КУЧЕТАТА МОГАТ ДА ПРЕНАСЯТ

Уличните кучета могат да бъдат преносители на болести, опасни за човека и селскостопанските животни - бяс, тения, бруцелоза, микроспория, регистрирани са случаи на ухапвания на хора от кучета. много хора се страхуват от кучета; през нощта, шумът създаван от животните смущава гражданите; животните са една от причините за замърсяване на градската среда; тежкото положение на уличните кучета травмира хората, които обичат животните.

А) Инфекциозни болести

- Салмонелоза - това е една от най-често срещаните се инфекциозни болести по бозайниците. Причинител на заболяването са няколко типа бактерии, които са много устойчиви към външни въздействия.

- Бяс - остра заразна болест, към която са възприемчиви всички видове животни и човекът. Причинителят е вирус. Разпространява се от скитащи кучета, а в последно време и диви хищници. Заразяването става чрез ухапване или попадане на вируса върху ранички, драскотини по кожата. Инкубационният период е до 60 дни.

Б) Гъбични болести

В) Паразитни (инвазионни) болести

Г) Кърлежовопреносимите инфекции /КПИ/ - бездомните и скитащи кучета представляват един от основните резервоари на зараза за някои КПИ, най-често срещана от които е Марсилската треска. Това обстоятелство изисква системни мерки за контролиране на кучешката популация.

ГЛАВА 4

МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПОПУЛАЦИЯТА И ТРАЙНО РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМА СЪС БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

МЯРКА 1

Изграждане на Координационен център

а/ Координацията се изразява в създаване и поддържане на база данни за кучетата, решаване на проблеми, връзки с обществеността и масмедията, изготвяне на графици за кастрации на териториален принцип, редовно обезпаразитяване, ваксиниране и кастриране на безстопанствени кучета.

б/ Регистрация на всички безстопанствени кучета по райони.

МЯРКА 2

Създаване на Общински изолатор на територията на Община Лозница

- Изграждане на информационна система с наличната база данни за собственика и лекуващия ветеринарен лекар.

- Поставяне трайна маркировка с цел регистрация, идентификация и избягване на повторно залавяне. Обезпаразитяване, ваксиниране против бяс, издаване надлежно попълнени ветеринарно-медицински паспорти за лицата, които ги обгрижват.

- Оказване помощ на пострадали и болни животни.

- Задължителна здравна профилактика на кастрираните кучета

- Залавяне и обработване на уличните кучета – с цел избягване хаотичността

при улавянето на кучета, се изготвя схема на града и околните селища както и график за работа по нея. При обработка на оплакванията се изяснява на място проблема, като се спазва принципа "Сигурност на хората при същевременен ефект за намаляване популацията на уличните кучета чрез кастрация".

- Първичен преглед - извършва се от ветеринарния лекар, който съставя констативен протокол. Животните се настаняват във временен изолатор преди извършване на първичния задължителен преглед, поради възможност от внасяне на зараза. Кучетата в приюта се наблюдават ежедневно за промяна в здравословното състояние. Ако след първичния преглед ветеринарния лекар заключи, че

животното е болно, то се поставя в изолатор и според вида на заболяването и общото състояние на животното се пристъпва към лечение. Първичния преглед завършва с прилагане на комбиниран препарат срещу външни и вътрешни паразити. Всяко преминало първичен преглед животно се вписва в картотека.

- **Отчетност и документооборот** - за всяка проведена акция за залавяне на кучета се съставя констативен протокол, в който се отбелязват датата, мястото, броя на заловените кучета, техния пол, цвят, особени белези, приблизително тегло. Протоколът се подписва поне от двама служители от екипа.

В случай на причинена смърт на куче по време на залавяне, се съставя констативен протокол с точно описание на обстоятелствата, довели до леталния край. Този протокол също се подписва от двама служители от екипа и от ветеринарния лекар.

- **Кастрация** - това е единственият ефективен подход за установяване на контрол върху кучешката популация:

- прилагане на кастрация на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места с редовен ветеринарно медицински надзор

- регистрация на домашните кучета и популяризиране на ползите от кастрацията им, с цел установяване на контрол върху размножаването им и предотвратяване на евентуалното им изоставяне.

- осъществяване контрол върху хранителната среда на кастрация могат да се полагат само здрави кучета, като задължително се обезпаразитяват, поставя им се трайна маркировка, ваксинират се против бяс, издават им се надлежно попълнени ветеринарномедицински паспорти, в които се отразяват извършваните манипулации. Тези кучета се връщат на местата от където са взети.

Кастрацията се прави след прилагането на обща анестезия. Ден преди кастрацията, животните не трябва да се хранят. След оперативната намеса се провежда антибиотично лечение.

- **Маркировка** - ползват се пластмасови ушни марки с идентификационен номер, притежаващи сертификат за качество, гарантиращ уникалност и липса на странични ефекти. Номерът се записва в регистъра.

- **Евтаназия** - евтаназията се извършва по чл. 179, ал. 3 от ЗВМД се извършва задължително от ветеринарен лекар. Доказано злонравни, болни с последствия от неизличими заболявания причиняващи им болка и страдание, подлежат на евтаназия

- **Осигуряване на възможност за осиновяване** - неправителствените организации за защита на животните имат пълен достъп до картотеката на приюта. Според данните в нея те търсят физическо или юридическо лице, което ще осинови куче след подписване на декларация.

Съпътстващи дейности:

- Рекламни кампании с цел намиране на дом за част от уличните кучета и предпазване от насилие на улицата.

- Участие в изготвяне и провеждане на общообразователни програми насочени срещу безотговорното и нехуманно отношение към животните.

- Съвместни, адекватни и навременни действия срещу прояви на жестокост към животните.

- Изграждане на координационен център на програмата. Координацията ще се изразява в създаване и поддържане на база данни за кучетата, решаване на проблеми, връзки с обществеността, масмедиите, контролните органи, изготвяне на графици за кастрации на териториален принцип, както и проверка от природозащитните организации на граждани, поели ангажименти чрез декларация за редовно обезпаразитяване и ваксиниране на уличните кучета.

- Настаняване за постоянно обитаване на кучета, за които стопаните не могат повече да се грижат с цел подпомагане и предпазване от изоставяне на улицата.

- Поемане постоянна грижа в преходния приют за възрастни, болни или малтретирани, които трудно се адаптират.

- Уточняване наличния брой женски кучета, подлежащи на кастрация.

- След овладяване на популацията и намаляване числеността на уличните кучета, постепенно на четвъртата година от изпълнението на програмата следва изтегляне в приюти, в каквито ще се трансформират кастрационните центрове.

МЯРКА 3

Организиране и обозначаване на места забранени за разходка на домашни кучета.

Във взаимодействие с РВМС, НПО и общинската администрация, в зависимост от нуждите и отдалечеността от границите на населените места ще се обозначат и обуредват места за разходка. Мярката се финансира от Община Лозница.

МЯРКА 4

Контрол по изпълнение изискванията **закона от собствениците на домашни и ловни кучета.**

Възлага се на съществуваща или новосъздадена общинска структура, като се съвместява и с други функции. Мярката се финансира от Община Лозница

МЯРКА 5

Създаване на организация за регистриране на домашните кучета и маркирането им като такива с подходяща маркировка.

Възлага се на Общинския изолатор и се финансира от Община Лозница и от собствениците на кучета.

МЯРКА 6

Преброяване на безстопанствените кучета

Ежегодно преброяване на безстопанствените кучета на територията на Община Лозница. Преброяването в град Исперих се извършва със съдействието на НПО, а в кметствата - със съдействието на кметовете и кметския наместник. Ревизират се декларациите по чл.49 и чл.50 от ЗЗЖ на вече обработените кучета - препоръчителен срок от 3 месеца след приемане на програмата. До края на 2008 година да се извърши трайна маркиране на вече обработените кучета. Ще се осъществява залавяне и обработване на безстопанствени кучета. Предстои изготвяне на график за залавяне и обработване на безстопанствени кучета.

Приоритетно в графика се включват:

- агресивни кучета
- тежко болни кучета
- женски кучета във фертилна възраст
- женски кучета в период на еструс (кучето се изолира в приюта и се кастрира едва след

като премине периода на разгонване).

При извършване на дейност по залавянето на кучета действията се съгласуват от координационния Координационния център. Обработването на кучетата ще се извършва в стационарни амбулатории, регистрирани ЗВМД. Здравите и неагресивни кучета подлежат на кастрация, обезпаразитяване, ваксиниране, трайна маркировка, връщане по обитаваните от тях места под надзор, съгласно чл. 49. от ЗЗЖ или настаняване във временни приюти. Неизлечимо болни животни в напреднала фаза на болестта се подлагат на евтаназия след провеждане на необходимите изследвания и след решение на комисия по чл.45. ал.8 от ЗЗЖ. Кучета, за които е доказано, че са агресивни ще се обработват по преценка на комисия определена от координационния щаб. След четиринадесет дневен карантинен период се предоставят: на организации или осиновители, които отговарят за тях съгласно чл.172-175 от ЗВД; настаняват се в приют за доживотно отглеждане или се евтаназират съгласно чл.179, ал.3, т.4 от ЗВД.

МЯРКА 6

Промяна на нормативните уредба

Изготвяне на предложение от Общинската Администрация за промяна на нормативните документи, регламентиращи местните данъци и такси съгласно ЗВМД за въвеждане на такса за отглеждане на некастрирани домашни кучета.

Програмата е разработена в съответствие със съществуващата нормативна уредба, визираща както преките, така и косвените проблеми, генерирани от свръхпопулацията на скитащи кучета както в населените, така и извън населените територии. По долу са цитирани извадки от нормативни документи, регламентиращи разглежданата проблематика.

Съгласно чл. 31, ал. 1 от Закона за здравето “Държавата, общините, юридическите и физическите лица осъществяват дейността си, като осигуряват опазването на жизнената среда от вредно въздействащите върху здравето на човека биологични, химични, физични и социални фактори.”

Задълженията на кметовете на общини по отношение на безстопанствените кучета са определени в Закона за ветеринарномедицинската дейност /ЗВМД/ и Правилника за прилагане на Закона за ветеринарномедицинската дейност /ППЗВМД/

Съгласно чл. 35, т. 4 от ЗВМД – “Кметовете на общини организират улавянето и изолирането на скитащи кучета и осигуряват финансови средства за провеждане на задължителните ветеринарномедицински мероприятия, предвидени в наредба на министъра на земеделието и горите”;

Според разпоредбите на чл. 70, ал. 1 от същия закон – “Безстопанствените животни (родени като такива, загубени или изоставени от своите собственици, които не обитават дом, ферма или специално определено за тях място) се настаняват временно в изолатор на общините и кметствата.”

В чл. 138, 139 и 140 от ППЗВМД задълженията на кметовете на общини и кметства са конкретизирани:

Чл. 138. (1) Кметовете на общини и на кметства:

1. организират изграждането на изолаторите по чл. 70, ал. 1 от закона;
2. осигуряват специално оборудвани за превозване на безстопанствени животни транспортни средства;
3. осигуряват ветеринарномедицинско обслужване и помощен персонал в изолаторите;
4. назначават лице, което ръководи изолатора;
5. обезпечават залавянето на безстопанствените животни.

(2) Залавянето и транспортирането до изолатора се извършват по начин, който причинява минимални физически и душевни страдания на животните.

(3) При настаняване на животните в изолатора се спазват изискванията по чл. 117, т. 3.

(4) Настанените в изолатора животни се вписват в регистър, воден от длъжностното лице по ал. 1, т. 4, и се маркират по начин, който позволява тяхното идентифициране.

(5) По време на престоя в изолатора на животните се осигуряват достатъчно количество храна и вода и пространство за движение, съобразени с вида им.

(6) На болните и наранените животни в изолатора се оказва ветеринарномедицинска помощ.

(7) Срокът по чл. 70, ал. 2 от закона не се отнася за злонравни животни и за животни, страдащи от заболявания, които представляват опасност за здравето на другите животни или на хората.

(8) В случаите по ал. 7 незабавно се пристъпва към евтаназия.

(9) В случаите, когато в срока по чл. 70, ал. 2 от закона се яви лице, което желае да придобие настанено в изолатора животно, се прилага редът по чл. 122, ал. 1 - 6.

Чл. 139. Настанено в изолатор животно компаньон може да бъде получено от собственика му срещу представяне на ветеринарномедицински паспорт или след доказване на собствеността по друг начин и след заплащане на разходите по престоя му в изолатора.

Чл. 122. (1) Собствениците на кучета, навършили 6-месечна възраст, ги регистрират в съответната РВМС или при лицензирани ветеринарни лекари.

Чл. 140. Кметството осъществява контрол върху изградените на територията му изолатори.

Контролирането на кучешката популация от общините е заложено и в работния план на Националната програма за профилактика и борба с кърлежовопреносимите трансмисивни инфекции за периода 2004-2007 година приета с Решение № 18 от 16 януари 2004 година на Министерски съвет.

В т. 3 от Решението за приемане на Националната програма за контрол на ехинококозата при хората и животните за периода 2004-2008 година /приета с Протокол № 24 от 24 юни 2004 година от заседанието на Министерски съвет/ на общинските съвети е препоръчано при ежегодното утвърждаване на бюджетите на общините приоритетно да осигуряват финансирането на следните дейности:

а) изграждане и поддържане на общински изолатори за безстопанствени кучета;

б) разходи за преглед, храна, обслужване и евтаназия на безстопанствените кучета, настанени в общинските изолатори;

в) закупуване и поддръжка на контейнери, предназначени за събиране на кучешки екскременти в определените райони за разходка на кучета;

г) подобряване на системата за събиране и обезвреждане на битовите отпадъци;

д) маркиране на местата за разходка на кучета.

За ловностопанските райони съгласно чл. 67, ал. 1 от Закона за лова и опазване на дивеча /ЗЛОД/ отговарят ловните стражари. Проблемът със скитащите и подивели кучета е уреден в чл. 40, ал. 2 и чл. 67, ал. 4, т. 14 от Закона.

Чл. 40. (1) За запазване на екологичното равновесие и устойчиво развитие на популациите при доказана необходимост се регулира числеността на някои видове дивеч при условия и по ред, определени с правилника за прилагането на закона.

(2) Подивелите и скитащи кучета и котки в ловностопанските райони се унищожават.

Чл. 67. (1) (Изм. - ДВ, бр. 79/2002 г.) Опазването и охраната на дивеча във всички ловностопански райони се извършват от държавните лесничейства и дивечовъдните станции. Непосредствената охрана се осъществява от ловни стражари.

(4) Ловните стражари в поверените им охранителни участъци:

14. (нова - ДВ, бр. 79/2002 г.) регулират числеността на хищниците, подивелите и скитащите кучета и котки;

ГЛАВА 6 ЗАКЮЧЕНИЕ

Презентация на Програмата ще е организирана от Община Лозница, за собствениците на домашни кучета и провеждане на кампания за стимулиране на кастрацията на домашни кучета. Планира се съвместна работа със Съсловната организация на ветеринарните лекари, организиране на изложби за безстопанствени животни, изграждане на временни приюти за отглеждане на животни и тяхното задомяване. Същите се стопанисват по реда на чл. 41 ал. 4 от ЗЗЖ, съвместни мероприятия по защитата и хуманно отношение към животните. Ще се направи информационна система за известяване съгласно ЗЗЖ чл.16 ал.4 и чл.41 ал.6 и оказване съдействие на Приютите по програмата от страна на Община Лозница, за намиране на нови собственици. Организацията на работата в приютите, дейността и условията на отглеждане на кучетата в тях се регламентират с правилник. Общественият контрол в приютите на територията на Община Лозница, се извършва от поделенията на Националната ветеринаро-медицинска служба и юридически лица регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, в чийто устав е предвидена дейност за защита на животните. Лицата по обществения контрол могат да участват в работата на Координационния център. Ще се състои определяне и обозначаване на зони за разходка на кучета компаньони. За целта е необходимо да се изработят и поставят на определените места на територията на града табели, указващи местата разрешени за разходка на кучета - домашни След влизане на програмата в сила ще се създаде до 10 дни Координационен щаб и в първото полугодие на 2008-а ще се извърши преброяване на безстопанствените кучета на територията на община Лозница.

Източници на финансиране и материално обезпечаване на Програмата ще са Общината, НПО както и финансова и материална помощ, предоставена от местни и чуждестранни дарители и по програми на ЕС.